

- 1 activiteiten gericht op instroming in voortgezet en hoger onderwijs;
- 2 beroepsvoorbereidende en beroepsbegeleidende educatieve voorzieningen;
- 3 algemene en categoriale educatieve voorzieningen voor volwassenen.

Per schoolsoort of cursus wordt een beschrijving gegeven van doelstellingen, inhoud en opbrengst van de cursussen, van de omvang van de activiteiten en van de deelnemersgroepen en van een aantal voorzieningen die het onderwijs mogelijk maken. Een uitvoerige literatuurvermelding vergemakkelijkt het zoeken naar bronnen voor meer informatie.

Het boek doet verslag van de eisen die overheidsinstellingen en bedrijven stellen aan de taalvaardigheid van de anderstalige werknemers. In dit verband worden enkele bedrijfsopleidingen en werkinpassingsprojecten beschreven. Het boek geeft tot slot een overzicht van de belangrijkste knelpunten en problemen in het educatieve veld die in de naaste toekomst in hoge mate bepalend zullen zijn voor de ontwikkelingen in het onderwijs Nederlands als tweede taal aan volwassenen.

Het boek is verkrijgbaar bij de Stichting Bibliographica Neerlandica, Postbus 90407, 2509 LK 's-Gravenhage, tel. 070 — 14 02 85/84 en kost f 19,50 (excl. verzendkosten).

In memoriam

Deze zomer overleed op 51-jarige leeftijd

Hildo Wesdorp

Wij kenden hem vooral als degene die binnen het SCO de geestelijke vader en blijvende inspirator was van de onderzoeksgroep Taalonderwijs. Een publikatie van zijn groep die in 1985, zowel binnen als buiten het onderwijs, op de nodige belangstelling kon rekenen en waaraan *Moer* begin 1986 ook uitvoerig aandacht besteedde, betrof het onderzoeksverslag van de periodieke peiling Nederlands (PPON).

berichten

Letterenwinkel

De Wetenschapswinkel van de Universiteit van Amsterdam is uitgebreid met een Letterenwinkel, die zich bezighoudt met onderzoek op het gebied van talen, geschiedenis, kunst en cultuur. Het doel is te bemiddelen bij het doorspelen van onderzoeksvragen naar medewerkers/studenten van de UvA. Uit de brochure: 'Een belangrijk onderzoeksterrein van de Letterenwinkel is taalonderwijs. Er wordt bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar de manier waarop kinderen hun moedertaal leren. Ook worden verschillende methoden van tweede-taalverwerving met elkaar vergeleken.' Lesgevers kunnen er terecht met hun vragen, bijvoorbeeld over taalonderwijs aan anderstalige volwassenen en het opzetten van een cursus. Ook kan men bij de Letterenwinkel terecht met onderzoeksvragen op het gebied van racistische tendensen in hedendaags taalgebruik, in de pers of in schoolboeken.

De Letterenwinkel is iedere werkdag open van 9 tot 13 uur. Adres: Letterenwinkel, Herengracht 530, 1017 CC Amsterdam, tel. 020 — 525 47 77.

Nieuwsbrief Cres

Middels een nieuwsbrief wil het Centrum voor Etnische Studies (Cres) informatie over haar activiteiten beter verspreiden. In het voorwoord gaat hoogleraar-directeur Chris Mullard in op de doelstellingen van het Cres. Het accent ligt op onderzoeks- en onderwijsactiviteiten vanuit een anti-racistisch perspectief, waarin ongelijkheid naar ras, etniciteit, klasse en sekse in onderlinge samenhang worden bestudeerd. Verder is in deze eerste nieuwsbrief een lijst met verschenen publikaties opgenomen, en een overzicht van de 17 lopende onderzoeksprojecten op het gebied van etnische verhoudingen. Tenslotte bevat de brochure een opsomming van recente seminars en conferenties, en een terugblik op de conferentie over constellaties van racisme, seksisme en klassisme van december 1986. Het Cres is ontstaan vanuit de vakgroepen onderwijskunde van de Universiteit van Amsterdam en de Vrije Universiteit.

Centrum voor Etnische Studies, Prinsengracht 227, 1015 DT Amsterdam.

Cursussen Onderwijs

Stichting Lodewijk de Raet

* Méér doen met schooltelevisie

Antwerpen, woensdagmiddagen 7, 14 en 21 oktober 1987. Voor wie schooltelevisie op een creatieve manier wil gebruiken in de basisschool.

* Vergaderen op school

Gent, 22 en 29 september, 13 en 20 oktober, 24 november, 8 december 1987. Processen en mechanismen tijdens vergaderingen leren doorzien.

- * Creatief schrijven met kinderen, op de basisschool of elders

Leuven, zaterdagen 3 en 10 oktober 1987. Bijscholingsprogramma voor wie met kinderen expressief en creatief wil gaan schrijven.

- * Methodiekcursus: leren werken met drama Kessel-Lo, 16-18 oktober, 27-29 november 1987. Cyclus van twee weekends voor wie zelf met drama wil leren werken met groepen volwassenen, jongeren of kinderen.

- * Dramatische expressie in het secundair onderwijs: een invulling van het vak Nederlands — expressie of verbale expressie

Turnhout, zaterdag 24 oktober (10-17 uur) en woensdagen 28 oktober, 18 en 25 november 1987. Voor leerkrachten die spel(vormen) en dramatische expressie willen integreren in hun vak of expressie als vak willen (moeten) geven.

Voor deze laatste cursus inschrijving bij het KIO, mevrouw Groenen, tel. 014 — 41 54 68; overige cursussen: Stichting Lodewijk de Raet, Liedtsstraat 27-29, 1210 Brussel, tel. 02 — 242 01 11.

6 november 1987: Tweede studiemiddag

Vakgericht Onderwijs

over Problemen van Oorlog en Vrede

Op de eerste studiemiddag vonden de ongeveer 100 deelnemers het een goed idee om in hun vak aandacht te besteden aan de problematiek van oorlog en vrede. Deze succesvolle studiemiddag werd mede bepaald door de materialen en ervaringen van docenten, die op deze dag werden uitgewisseld. Niets stond dan ook de oprichting van de Landelijke Contactgroep Onderwijs Vredesvraagstukken (LCOV) in de weg.

Ook op de tweede studiedag (6 november a.s.) wil de LCOV docenten van verschillende vakken met elkaar in contact brengen. Vandaar dat voor een overeenkomstige opzet is gekozen: vakdocenten aardrijkskunde en maatschappijleer, biologie, economie, geschiedenis, godsdienst, lichamelijke opvoeding, natuurkunde en Nederlands, kunnen in de workshops kennismaken van concreet onderwijsleermateriaal en/of concrete lesaanpakken, die zonder veel omhaal in te passen zijn in hun vak. In de workshop Nederlands presenteert Karin Oosterlinck (docente Nederlands in Hasselt) het door haar sectie ontwikkelde pakket 'Gedifferentieerd Nederlands, Oorlog en Vrede'.

Inschrijving: Vóór 29 oktober richten aan Stichting Opleiding Leraren, t.a.v. Lejo Swachten, Archimedeslaan 16, 3508 SB Utrecht, tel. 030 — 525111. Wilt u bij inschrijving noemen welke workshop (genoemde vakken en een algemene workshop) u wilt bijwonen? Bevestiging van inschrijving en routebeschrijving worden u toegestuurd. Het inschrijvingsgeld bedraagt f 25,— en kan worden overgemaakt op postgiro 44 96 846 t.n.v. Stichting Opleiding Leraren Utrecht o.v.v. 'Studiemiddag vredesonderwijs'.

Freinetstage voor belangstellenden

Voor iedereen die belangstelling heeft voor de pedagogiek van Freinet organiseren de Freinet Beweging Nederland (FBN) en de Nederlandse Beweging van Freinetwerkers (NBF) twee stagedagen op 31 oktober en 7 november 1987 in Eindhoven. De eerste stagedag zal voornamelijk theoretisch van aard zijn; op de tweede stagedag zal volop de mogelijkheid bestaan te werken met Freinetmateriaal.

Aanmelden door overmaking van f 20,— op giro-nummer 34 11 886 t.n.v. penningmeester van de FBN te Leiden, o.v.v. 'Stage voor belangstellenden FBN/NBF'. De betaling dient voor 15 oktober a.s. binnen te zijn. Voor eventuele vragen kunt u terecht bij Leendert-Jan van Splunter, tel. 015 — 14 49 36, na 19.00 uur.

Ieder kind is een kinderboekenschrijver

Op 12 en 13 november 1987 vindt in De Meervaart te Amsterdam een congres plaats onder de titel 'Ieder kind is een kinderboekenschrijver; taaldrukwerkplaatsen, taalvorming en kinderboeken'. Dit congres is het slotstuk van een reeks werkbijeenkomsten die in 1987 in diverse taaldrukwerkplaatsen werden gehouden. Hierover valt meer te lezen in het themanummer dat het tijdschrift *Vernieuwing* ter gelegenheid van dit project in oktober a.s. zal uitbrengen. Inlichtingen over het gehele project verschaft Henk van Faassen, taaldrukwerkplaats te Amsterdam, tel. 020 — 84 98 97 / 92 00 93. Inlichtingen over het congres worden eveneens verschaft door Herman Verschuren, tel. 070 — 14 16 31 / 14 15 00. Inschrijving vindt plaats door schriftelijke aanmelding bij: Stichting de Werkschuit, Mauritskade 24, 1091 GC Amsterdam.

Nascholing

Drama en Taalexpressie

De Lerarenopleiding Nutsseminarium/D'Witte Leli organiseert op de Volkshogeschool Diependaal in Markelo nascholingsweekends Drama en Taalexpressie voor leerkrachten in alle vormen van onderwijs.

'Cabaret maken' van 18 tot 20 september 1987.

'Voorlezen en vertellen' van 9 tot 11 oktober 1987.

'Creatief schrijven' van 20 tot 22 november 1987.

'Drama bij thematisch werken' in januari 1988.

Elk weekend kost f 125,—. Nadere inlichtingen bij het Bureau Voortgezet Onderwijs, tel. 020 — 22 54 96 tst. 148, of bij Willem Mooijman, tel. 085 — 62 10 90.

Nascholingscursussen 2e/3e-graads leraren

De vakgroep Nederlands van de Hogeschool Holland in Diemen-Zuid (aan de metrolijn) organiseert voor leraren 2e/3e graad de volgende nascholingscursussen:

- 1 Taalstoornissen: diagnose en therapie bij leerlingen met spreek-, luister-, schrijf- en leesmoeilijkheden.
Duur: 18 bijeenkomsten op woensdagmiddag.
- 2 Nederlands en Anderstaligen: het leren van en in een tweede taal voor respectievelijk beginners en gevorderden.
Duur: 20 bijeenkomsten op woensdagmiddag.
- 3 Nieuwe aspecten van het moedertaalonderwijs.
Duur: 16 bijeenkomsten op donderdagmiddag.
- 4 Nederlands in het (K)MBO: over het aanleren van specifieke beroepsgerichte taalvaardigheid.
Duur: 10 bijeenkomsten op maandagmiddag.

De nascholingscursussen zijn modulair opgebouwd, zodat ook een gedeelte van de cursus gevolgd kan worden.

Vraag een folder aan bij: Hogeschool Holland, Afdeling Post-HBO, Postbus 261, 1110 AG Diemen, tel. 020 — 560 12 37.

Lees- en taalproblemen

In het voortgezet onderwijs

De vakgroep Algemene Taalwetenschap van de Universiteit van Amsterdam organiseert voor docenten Nederlands, remedial teachers e.a. een cursus van 10 avonden over lees- en taalproblemen in het voortgezet onderwijs. De cursus leert hoe taalzwakke leerlingen onderzocht kunnen worden met het oog op een effectieve begeleiding.

Duur: 10 bijeenkomsten op dinsdagavond (september 1987 t/m maart 1988).

Vraag een folder aan bij: Universiteit van Amsterdam, Contractonderwijs Letteren, Spuistraat 210, 1012 VT Amsterdam, tel. 020 — 525 20 30.

Onderwijs en anti-racisme

De Universiteit van Amsterdam, de Lerarenopleiding d'Witte Leli en de Anne Frank Stichting organiseren nascholingscursussen voor leerkrachten (van verschillende vakken) en onderwijsondersteunend personeel en schoolleiding rond anti-racisme op school. Er zijn zowel schoolgebonden cursussen als open inschrijvingscursussen. Het minimum aantal bijeenkomsten is vijf dagdelen, overdag of 's avonds. In overleg met deelnemers/leermeesters kunnen verschillende accenten gelegd worden.

Voor informatie: Bel op maandag, donderdag of vrijdag naar de Anne Frank Stichting, tel. 020 — 26 45 33 en vraag naar Eja Kliphuis.

Nascholingscursus

Taalbeschouwing als (taal)culturele vorming

Op 13 november 1987 organiseert de sectie Nederlands van de Vereniging van Levende Talen een cursus met als thema 'Taalbeschouwing als (taal)culturele vorming'. De cursus zal gegeven worden door de Utrechtse hoogleraar Wolfgang Herrlitz, de Leidse vakdidacticus Hans Hulshof en de Cito-medewerker Ton Hendrix in de Uithof te Utrecht. Aanvangstijd 13.00 uur, einde 17.00 uur. De cursisten zullen een

certificaat van deelname ontvangen.

Aanmelding vindt plaats door overmaking van f 15,— op girorekening 97 06 52 t.n.v. Dick van 't Hof te Amsterdam, voor 15 oktober 1987. Een reagerder zal dan zo spoedig mogelijk toegezonden worden. Voor inlichtingen kunt u bellen naar 020 — 23 28 18.

Een klein aantal abonnees ontving een *Moer* 1987/3 in foutieve binding. In hun exemplaar ontbrak een katern, een ander katern zat er tweemaal in. Zij die het betreft kunnen zich voor het ontvangen van een correct exemplaar in verbinding stellen met het bureau van de VON.

Adressen van de auteurs in dit nummer

Marijke van Biezen, Wateringsestraat 111, 2512 PJ 's-Gravenhage

Miny Bouland, Lindengracht 214, 1015 KM Amsterdam

Ans Buys, Breestraat 41, 5256 ED Heusden

Albert Kamer, p/a SLO, Postbus 2041, 7500 CA Enschede

Geert Koefoed, W. Barentszstraat 108, 3572 PR Utrecht

Joke Morshuis, Rijtuigenhof 65, 1054 NB Amsterdam

Heleen van der Straaten, Voorhelmstraat 56, 2012 ZT Haarlem

Ton Verhoeven, De Greide 62, 5622 NE Eindhoven
